

CYNGOR GWYNEDD

Adroddiad i gyfarfod Pwyllgor Craffu Cyngor Gwynedd

Dyddiad y cyfarfod: 23 Tachwedd 2023
Aelod: Y Cyngorydd Dilwyn Morgan, Aelod Cabinet Oedolion, Iechyd a Llesiant
Swyddog Cyswllt: Rhion Glyn, Pennaeth Cynorthwyol Gwasanaethau Darparu, Adran Oedolion Iechyd a Llesiant
Teitl yr Eitem: Trefniadau Rheoli a Chynnal Cartrefi Gofal

1 Pwrpas yr adroddiad

- 1.1 Derbyniwyd cais gan y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio i'r Pwyllgor Gofal graffu diffyg gweithredu gweithdrefnau rheolaethol mewn Cartrefi Gofal yn sgil adroddiad archwilio mewnol a gyflwynwyd iddynt fis Chwefror 2023.
- 1.2 Yn dilyn archwiliad mewnol cytunwyd ar gamau gweithredu ar gyfer Cartref Plas Gwilym, Cartref Hafod Mawddach a Chartref Bryn Blodau er mwyn gwella cydymffurfiaeth â'r rheolaethau a/neu gyflwyno rheolaethau newydd i leihau'r risgiau mae'r gwasanaeth yn agored iddynt.
- 1.3 Mae'r Pwyllgor yn awyddus i'r Pwyllgor Craffu Gofal graffu a yw'r camau gweithredu wedi eu gweithredu ac a yw'r gweithdrefnau rheolaethol yn cael eu dilyn gan y cartrefi gofal.

2 Cefndir i drefniadau Rheoli a Chynnal Cartrefi Gofal

- 2.1 Mae gan Gyngor Gwynedd 13 cartref gofal sy'n cefnogi ac yn gofalu am oedolion ar draws y Sir.
- 2.2 Mae dau o'r cartrefi rheini yn gartrefi gofal sy'n cefnogi ac yn gofalu am unigolion sydd ag anabledd dysgu.
- 2.3 Mae'r x11 cartref arall yn gofalu'n bennaf am oedolion hyn, ond hefyd yn cefnogi unigolion gydag anableddau corff. Mae'r cartrefi rhain yn disgyn i dri categori.

Cartref Gofal Dementia Arbenigol	X1 Cartref
Cartref Gofal Preswyl Cyffredinol	X5 Cartref
Cartref Gofal Preswyl Cyffredinol / Dementia Arbenigol	X5 Cartref*

*Noder fod y niferoedd yma ar sail fod yr Uned Dementia yn Hafod Mawddach, Bermo wedi agor.

2.4 Yn benodol o ran trefniadau rheoli dylid nodi fod y ddau gartref Anableddau Dysgu (Y Frondeg, Caernarfon a Tan y Marian, Pwllheli) o fewn strwythur y Gwasanaeth Anableddau Dysgu, ac yna'r x11 cartref y cyfeirir atynt yn rhan 2.3 o'r adroddiad hwn o fewn y 'Gwasanaeth Darparu'.

2.5 Mae'n ofyn statudol fod pob cartref gofal yng Nghymru fod wedi cofrestru gydag Arolygaeth Gofal Cymru. Fel rhan o'r cofrestriad hwnnw rhaid gallu tystiolaethu fod y Cartref yn gymwys i gefnogi a gofalu am breswylwyr y Cartref.

2.6 Nodir y swyddi gwahanol sy'n bodoli yn ein cartrefi gofal mewnol.

Rôl	Niferoedd
Rheolwr Cofrestredig	X1 i bob cartref
Is Reolwr	X1 i bob cartref
Uwch Gymhorthydd Gofal	X1/ X2 i bob cartref
Cymhorthydd Gofal	Niferus ac yn ddibynnol ar faint y Cartref
Cymhorthydd Gofal Achlysurol	Niferus ac yn ddibynnol ar faint y Cartref
Cogydd	X1 i bob Cartref
Cogydd Cynorthwyol	X2 / X3 i bob cartref
Cymhorthydd Domestig	Tueddu i fod yn un swydd rhan amser i bob cartref
Gweinyddwr	Gweinyddwyr yn tueddu i gefnogi 3 - 4 cartref yr un

2.7 Mae'r cartrefi hyn yn cael eu harchwilio yn gyson gan ystod eang o archwilwyr mewnol ac allanol. Noder isod restr o'r prif archwiliadau.

Archwiliadau Mewnol	Archwiliadau Allanol
Archwiliad y Tim Sicrwydd Ansawdd	Archwiliad Arolygaeth Gofal Cymru
Archwiliad Archwilio Mewnol	Archwiliad Meddyginiaeth (Y Bwrdd Iechyd)
Archwiliad o'r Adeilad (Gwasanaeth Eiddo)	
Archwiliad Tan (Gwasanaeth Eiddo)	
Archwiliad Hyledid Bwyd (Iechyd yr Amgylchedd)	

2.8 Mae'r adroddiad hwn yn rhoi sylw'n benodol i archwiliadau sydd wedi eu cynnal gan y Gwasanaeth Archwilio Mewnol y Cyngor. Yn ystod 2022/23 cynhaliodd Gwasanaeth Archwilio Mewnol archwiliadau mewn x3 Cartref Gofal Mewnol. Noder nad oedd unrhyw un o'r cartrefi hyn yn gartrefi gofal anabledd dysgu.

3 Canlyniadau'r archwiliadau mewnol gynhaliwyd yn 2022/23.

3.1 Bwriad a chwmpas yr archwiliadau hyn oedd sicrhau fod trefniadau addas mewn lle ar gyfer rheoli a chynnal y cartref yn briodol ac yn unol â rheoliadau a safonau perthnasol. Er mwyn cyflawni hyn, roedd yr

archwiliadau yn cwmpasu gwirio bod trefniadau'r cartrefi yn ddigonol o ran gweinyddiaeth a staffio, rheolaeth gyllidebol, caffael nwyddau a derbyn incwm, iechyd a diogelwch, a monitro perfformiad ynghyd a sicrhau bod y defnyddwyr gwasanaeth a'u heiddo'n cael eu diogelu.

3.2 Ar sail gwirio'r rheolaethau ar gyfer lliniaru'r risgiau, nodwyd y lefelau risg canlynol ar gyfer y tri cartef dan sylw:

Cartref Plas Gwilym, Penygroes	CYFYNGEDIG
Cartref Hafod Mawddach, Bermo	CYFYNGEDIG
Cartref Bryn Blodau, Llan Ffestiniog	CYFYNGEDIG

3.3 Gweler isod ddisgrifiad o'r lefelau sicrwydd oedd o dan ystriaeth:

UCHEL	Gellir datgan sicrwydd o briodoldeb gan y gellir dibynnu ar y rheolaethau mewnol mewn lle i gyflawni amcanion.
DIGONOL	Mae rheolaethau mewn lle i gyflawni amcanion ond bod agweddau lle gellir tynhau ar y trefniadau i liniaru'r risgiau ymhellach.
CYFYNGEDIG	Er bod rheolaethau mewn lle, mae angen gwella cydymffurfiaeth a'r rheolaethau a/neu gyflwyno rheolaethau newydd i leihau'r risgiau mae'r gwasanaeth yn agored iddynt.
DIM SICRWYDD	Ystyrir bod y rheolaethau mewn lle yn annigonol gyda methiant i gyflawni amcanion.

3.4 Fel rhan o'r tri archwiliad cytunwyd ar gamau gweithredu er mwyn lliniau'r risgiau a amlygwyd. Mae copïau llawn o'r adroddiadau a'r rhaglenni gweithredu wedi eu cynnwys yn Rhaglen y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio, 9fed o Chwefror 2023 (Eitem 11).

3.5 Yn ystod mis Hydref eleni mae archwiliad dilynol wedi ei gynnal yn y tri Cartref dan sylw er mwyn sicrhau fod y Gwasanaeth / Cartref wedi gweithredu ar y camau gweithredu ymrwymwyd iddynt.

3.6 Ar sail yr archwiliadau dilynol, nodwyd y lefelau sicrwydd canlynol:

Cartref Plas Gwilym, Penygroes	DIGONOL
Cartref Hafod Mawddach, Bermo	DIGONOL

3.7 Un unol a'r disgrifiad sydd ar gyfer lefel Digonol yn nhabl yn 3.3, mae'r gwasanaeth wedi ymrwymo i weithredu'r camau canlynol i liniaru'r risgiau a amlygwyd:

Plas Gwilym

- *Sicrhau fod y cynlluniau gofal yn derbyn adolygiadau amserol, a nodiadau dyddiol yn cael eu cwblhau ar amser.*
- *Sicrhau fod pob aelod staff yn derbyn goruchwyliaeth bob 3 mis.*
- *Sicrhau fod pob aelod staff y cartref yn cwblhau hyfforddiant Symud a Thrin, Cymorth Cyntaf, a Diogelu, yn ogystal â chwblhau modiwlau e-ddysgu mandadol y Cyngor.*
- *Sicrhau fod pob aelod staff yn darllen y polisi Diogelu Oedolion Bregus, gan arwyddo i ddatgan hynny.*

Hafod Mawddach

- *Sicrhau fod pob aelod staff yn derbyn goruchwyliaeth pob 3 mis.*
- *Sicrhau fod staff yn cwblhau'r modiwlau hyfforddiant e-ddysgu mandadol.*
- *Sicrhau fod pob aelod staff sydd yn gyfrifol am ddarparu meddyginiaeth yn derbyn prawf cymhwysedd blynyddol.*

Bryn Blodau

- *Amserlen mewn lle i sicrhau fod pob aelod staff yn derbyn goruchwyliaeth bob 3 mis.*
- *Sicrhau fod pob aelod staff gyda hyfforddiant Symud a Thrin, Cymorth Cyntaf, a Diogelu cyfredol, yn ogystal â chwblhau modiwlau hyfforddiant e-ddysgu mandadol.*
- *Sicrhau fod pob aelod staff sydd yn gyfrifol am ddarparu meddyginiaeth yn derbyn prawf cymhwysedd blynyddol.*
- *Sicrhau fod pob aelod staff yn darllen y polisi Diogelu Oedolion Bregus, a'r Polisi Meddyginiaeth gan arwyddo i ddatgan hynny.*

3.8 Er bod camau gweithredu yn parhau credir fod canlyniad yr archwiliadau dilynol yn y tri Cartref yn bositif ac yn arddangos fod cynnydd wedi bod yn dilyn yr archwiliadau gwreiddiol.

3.9 Byddwn fel Gwasanaeth Darparu ac fel cartrefi unigol yn monitro ac yn sicrhau fod y camau gweithredu sy'n parhau yn cael eu gweithredu. Gellir rhoi sicrwydd fod trefniadau monitro cadarn mewn lle er mwyn hwyluso hyn.

3.10 Rhagwelir y bydd copïau llawn o'r adroddiadau dilynol hyn yn cael eu cyflwyno i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ar y 14eg o Ragfyr.

4 Cyd-estyn cyffredinol ac ystyriaethau pellach

4.1 Mae nifer o'r materion sydd yn parhau i fod angen sylw yn ymwneud a materion staffio, megis hyfforddiant a goruchwyliaeth. Ni ellir peidio ag adrodd ar y materion hyn heb nodi'r sefyllfa heriol sy'n parhau yn y maes gofal o ran swyddi gwag a'r angen i'w llenwi.

4.2 Mae'r sefyllfa o ran swyddi gwag yn amrywio o gartref gofal i'r llall, ond dros y cyfnod diweddar gellir adrodd fod pob un ohonynt wedi wynebu heriau ble maent wedi gorfod gofyn i staff weithio oriau ychwanegol neu ddefnyddio staff asiantaeth i lenwi bylchau. Mae'r bylchau yn amrywio hefyd o fod yn swyddi gofalu rheng flaen i swyddi arwain a rheoli yn y Cartref.

4.3 Fel y gellir dychmygu mae bylchau staffio o ran diffyg cymhorthyddion gofal yn aml wedi golygu fod y rheolwr yn gorfod blaenoriaethu'r gwaith o ofalu am drigolion uwchlaw unrhyw beth arall. Yn aml mae Rheolwyr ein cartrefi gofal wedi adrodd eu bod wedi gorfod tynnu staff yn ôl y funud olaf o fynychu hyfforddiant er mwyn sicrhau fod ganddynt lefelau digonol o staff yn gweithio yn y cartref. Yn yr un modd mae ein Rheolwyr eu hunain ar brydiau yn gorfod gweithio shifftiau gofalu, sy'n gallu golygu sgil effaith negyddol wedyn ar faterion rheoli yn y cartref. Nid yw'r sylwadau o ran hyn yn cael eu nodi'n benodol mewn ymateb i'r tri archwiliad dan sylw, ond yn hytrach yn sylwadau cyffredinol sy'n berthnasol i oll o'n cartrefi gofal ar draws y Sir.

4.4 Dylid cymryd y cyfle hefyd i nodi'r adolygiad cynhwysfawr fudodd i swydd ddisgrifiadau nifer o swyddi rheng flaen y maes gofal yn ystod 2022/23. Fe arweiniodd yr adolygiad at newidiadau mewn dyletswyddau ac, mewn amryw i sefyllfa, gynnydd yng ngraddfa cyflog y swydd. Cafodd yr adolygiad hwn effaith ar nifer o'r rolau sy'n bodoli yn ein cartrefi gofal (Tabl 2.6). Gweithredwyd ar y newidiadau hyn yn Ebrill 2023 a byddwn dros y misoedd yn parhau i fonitro ei effaith o ran ein hymdrechion i recriwtio a chadw staff.

4.5 Rydym ers blynyddoedd bellach yn gweld fod anghenion gofal trigolion yn dwysau. Beth yr ydym yn ei weld ym mhob un o'n cartrefi erbyn hyn yw fod y trothwy mynediad (o ran dwysder anghenion) yn llawer uwch nag a welwyd yn y gorffennol. Cyflwynwyd adroddiad i'r Pwyllgor Craffu yn 20.04.23 a oedd yn amlygu'r cynnydd mewn galw sydd am ddarpariaeth dementia yn benodol.

4.6 Wrth ystyried y tueddiadau cenedlaethol a lleol, mae gwaith i'w wneud er mwyn ystyried y posibiladau sydd o fewn ein darpariaeth fewnol i gynyddu'r ddarpariaeth gofal dementia arbenigol. Er fod 6 cartref allan o'n 11 cartref (tabl 2.3) yn darparu gofal dementia arbenigol, mae'r nifer o wllâu preswyl cyffredinol o gymharu â gwllâu dementia arbenigol yn sylweddol uwch (74% o'r gwllâu yn preswyl cyffredinol a 26% yn wllâu dementia arbenigol). Noder fod y ffigwr hwn (26%) ar sail fod oll o'r unedau dementia arbenigol sydd wedi cael eu datblygu yn ddiweddar wedi eu cwblhau ac yn cael eu defnyddio. Dylid nodi hefyd fod sicrhau lefelau digonol o staff er mwyn gallu agor a cynnal yr unedau yn rwystr.

4.7 Byddai'n amlwg rhaid ystyried rheoliadau Arolygaeth Gofal Cymru er mwyn sicrhau bod gofynion staffio priodol i gwrdd â'r angen. Law yn llaw a hyn byddai angen ystyried oblygiadau cyllido'r lefelau staffio, yn ogystal a chyllido unrhyw

addasiadau angenrheidiol i'r adeilad. Gwyddwn yr angen i fuddsoddi (cyfalaf a referniw) er mwyn gallu newid y balans ymhellach, ac mae'r rhaglen waith o ran hyn yn mynd rhagddo trwy amryw gynlluniau.